Published and distributed under permit (No. 761), authorised by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 214. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 14-го ВЕРЕСНЯ 1921. — VOL. XXIX. No. 214. JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, SEPTEMBER 14, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

НАЙШЛИ НОВИХ 109 УТОПЛЕНИКІВ ПОВЕНИ

САН АНТОНІО, Тексас, 12. вересня. — Як доносять місцеві газети, на полях здовж ріки Сан Габріель в повітах Вілемсон і Майлем найдено понад 100 тіл жертв повени. Більшість з них се мексиканські фармерські робітники.

З Брасос межи Куаз і Велі Джанкшен доносять, що там пропало 25 родин. Недалеко одної фарми найдено тіла 5 осіб. В сій місцевости вона піднеслася підчас повени понад 20 стіп. Шкода в околиці виносить понад міліон долярів. Властитель фарми, на котрій найдено 5 тіл, виратувався, пересидівши на дереві 36 годин.

Американський Червоний Хрест заложив свій офіс в середині міста, і се була найбільше рухлива точка в цілій околиці. До нього зголошуєсь невпинно велика маса потерпівших від повени.

Губернатор стейту видав заяву, що після обчислень стейтових властий число погибших від повени осіб виносить коло 150, а шкода виносить коло 20 міліонів долярів.

ЖОРСТОКІСТЬ ВИСЛІДОМ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

ВАШІНГТОН, 12. вересня. — Конгресмен з Ню Йорку І. Зігел звернув в листі увагу президента Гардинга на жорстокі трудности, які є наслідком іміграційного закона. На його думку, найбільше клопотів мають нові імігранти через те, що іміграційні власти перестали уже дозваляти новим імігрантам оставати на Елис Айленд на случай, як число імігрантів за біжучий місяць уже виповниться. Місто дозваляти їм остатися і почислити їх на другий місяць, як се роблено давнійше, іміграційні власти відсилають їх назад.

Ще тяжчі хвилі приходиться переживати імігрантам, коли іміграційні власти родичів допустять до Америки, а дітий завернуть до Европи, бо число імігрантів уже виповнилося. Зігел подає такий факт:

В Ню Йорку живе 15-літний кравець, Я. Берман. Родина його жила в Польщі, звідки він приїхав перед війною, з надією в серци, що зложить певну суму гроший і провадить собі родину до Америки. З ощаджуванием гроший справа щось не добре ішла, бо треба було удержувати родину підчас війни. Наконець при кінци війни він стратив всякі зносини з ріднею, а в якийсь час йому донесено, що вся родина погибла. Та він не повірив чуткам, і далі глядав за жінкою і дітьми. Нарешті йому вдалося вивідати, що вони живі. Він навязав переписку і став намавляти жінку їхати до Америки. Жінка згодилася їхати, але перед самим відїздом померла наглою смертю. До Америки поїхала одна її дочка, якій тепер 10 літ. Приїхала дитина сама, але як опинилася на Елис Айленд, іміграційні власти заявили, що число імігрантів з Польщі уже виповнене, і її треба завернути назад.

Подавши більше фактів того рода, конгресмен Зігел звернув увагу президента Гардинга, що якась акція з його сторони є конче потрібна. У відповідь на се письмо, президент Гардинг заявив у листі до конгресмена, що вину за трудности імігрантів поносять несовісні корабельні агенти, які агітують за іміграцією мимо сього, що уряд Злучених Держав нераз звертав увагу на обмеження іміграційного закона і на конечну потребу великої осторогу при набиранню імігрантів на кораблі. Він запевняє, що іміграційні урядники виявляють богато симпатії до терплячих імігрантів. Здається, що в звязи з листом президента Гардинга стоїть припоручення, видане департаментом стейту до консулярних урядів в Европі, щоби не візувати пашпортів імігрантів, як число пашпортів уже виданих зближається до числа імігрантів, дозволених на сей місяць.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ДІСТАВ МИРОВІ ДОГОВОРИ З ЦЕНТРАЛЬНИМИ ДЕРЖАВАМИ.

ВАШІНГТОН, 12. вересня. — Департамент стейту діставнині копію мирового договору межи Злученими Державами і Німеччиною, підписаного дня 25, серпня в Берліні. Привіз його Гаф Г. Вилсон, секретар американської комісії в Німеччині. Договір друкований в англійській і німецькій мові попри себе.

Нині також одержано копію договору межи Злученими Державами і Австрією.

ЛИШЕ ПЯТЬ ДЕРЖАВ БУДУТЬ БРАТИ УЧАСТЬ В КОНФЕРЕНЦІЇ ПРО ОБМЕЖЕННЄ ЗБРОЄНЬ.

ВАШІНГТОН, 12. вересня. — Уряд Злучених Держав обмінявся нотами з урядами, запрошеними на конференцію до Вашінгтону на 11. падолиста, і вони згодилися, що лише 5 держав має брати участь в тій части нарад, на котрій мається говорити про зменчення видатків на зброєння. Се є держави, що мають великі війска або фльоти.

Для участи в тій части конференції, в якій буде говоритися про справи Далекого Сходу, будуть брати участь кромі сього ще Китай та Бельгія і Голяндія, з котрих дві послідні запрошено недавно на основі умови межи Злученими Державами, Францією і Японом.

Росія належить до держав, що мають великі армії, а не будуть брати участи в конференції.

АРЕШТ СЛАВНОГО АКТОРА ЗА УБИЙСТВО АКТОРКИ.

В Сан Франциско арештовано в неділю в ночи Росков Арбакла, відомого комічного актора рухомих образків (він знаний під призвіщем „феті"), якого поліція обжаловує, що він стоїть в звязи зі смертю Верджінії Рапе, акторкою рухомих образків, котра вмерла нагло після забави в готелевій кімнаті Арбакла.

Забава мала бути ще минувшого понеділка. Як каже Арбакел в своїй публичній заяві, на ній було більше людий, які прийшли до його готелевої комнати, видно на те щоби напитися. Підчас того як товариство забавлялося, до комнати увійшло нових троє гостий, межи котрими була панна Рапе, її менажер і одна пані. Вони прилучилися до веселої компанії і пили з усіма. Рапе, випивши троха, мала дістати гістеричного нападу; присутні жінки думали зпершу, що її поможе купіль. Коли однак се не помогло, Арбакел, як пан комнати, зателефонував до заряду готелю, щоби йому прислали лікаря. У второк рано Арбакел самий виїхав зі Сан Франциско до Лос Анджелес, де він працює в театрі. Панна Рапе чулася тоді лише, а лікар не представляв справи поважною. Так каже в своїй заяві Арбакел.

Коли Арбакел був у Лос Анджелес, її нагло погіршилося так, що її треба було перевезти до шпиталя. Тут вона померла в пятницю. Довідавшися про її смерть, Арбакел зараз приїхав до Сен Франциско, щоби, як він каже, помагати властям вияснити тайну трагедії. Тимчасом власти відразу заявили, що вони його зараз возьмуть під арешт, як лише він приїде. Приятелі Арбакла сподівалися, що в найгіршім разі його арештують під закидом вини за смерть людини. Однак поліція, арештуючи актора заявила, що арештуєсь його під закидом морду, тобто свідомого спричинення смерти людини.

Судові лікарі відбули секцію тіла померлої і ствердили, що вона померла від запалення черевної болони: Поліція каже, що на її тілі найдено також знаки від ударів та що її одежина була пірвана. Однак поліція не хоче виявити, на якій основі вона обжаловує актора за навмисне душегубство. Лише зі слів детективів виходить, що прокураторія опираєсь на карнім законі каліфорнійського стейту, котрий признає морд в кождім случаю, де людське життє було втрачене при поповненню злочину, хочби навіть злочинець не мав заміру відобрати життя.

Від часу, як прокураторія держави заявила, за який страшний злочин вона його обжаловує, Арбакел, за порадою свого адвоката, відмовляєсь давати якінебудь публичні заяви про подію.

З ріжних місцевостий в Злучених Державах доносять, що ріжні театри, в котрих показували рухомі образки з „феті" Арбаклем, оголосили, що більше його виставляти не будуть.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ОБЖАЛОВУЄ АМЕРИКАНСЬКІ ЗЕЛІЗНИЦІ ЗА ЗМОВУ ІЗ ЗАГРАНИЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ.

Сенатор Джовнс, голова торговельного сенатового комітету, вніс до Ласкера, голови мореплавської ради, заяву, в котрій каже, що ріжні американські зелізниці і другі підприємства поробили умови зі заграничними корабельними фірмами, зобовязуючися возити товари чужими, а не американськими кораблями.

ВЧАСНИЙ СНІГ.

ГЕЛЕНА, Монтона, 9. вересня. — В богато місцях стейту упав сніг. Подекуди температура майже спала до точки мерзення. Богато гір покритих снігом.

МУС ДЖО, Саскачеван, 10. вересня. — Як доносять телеграфічно, в сій місцевости упав сніг на 14 цалів завглибшки. Місто мусіло вислати снігові плуги, щоби промести вулиці.

ГАЛИЧАНЕ В МОСКВІ.

В Москві живуть: четар У. Г. А. Кушнір (з Козлова), Теодозій Руденський з Жежави, Василь Ковальчук і селянин Журба. В Кожухові в таборі живе Ярослав Гавенський з Станиславова. Померли: четар Медвідь з Ярославщини і Роман Букаємський з Коломиї. (Подав Т. Воробець з Перемишля).

СМЕРТЬ РОСІЙСЬКОГО ВЧЕНОГО

Дня 17. березня в санітарії біля Москви помер визначний московський учений, проф. Мик. Єгорович Жуковський в 74. році життя. З початком війни проф. Жуковський, який приймав участь в розробці найріжнороднійших питань механіки, розробив питання про бомбометання з воздухоплавів і читав навіть відповідний курс для старшин летунів. За большевицької влади був керманичем інституту інженирів червоної воздушної фльоти.

НАСИЛЬСТВАМ НЕМАЄ КІНЦЯ.

Староство в Городку наложило на о. Івана Божейка, пароха Ставчан обовязок заплатити 5.000 мк. на одіж для польського війська. Одначе тому що польське військо, не чекаючи на акцію староства ще в зимі 1920 забрало у о. Божейка 6 штук худоби, все збіже і одіж, а навіть стягнуло з нїг о. Божейка його одинокі чоботи, о. Божейко не мав з чого заплатити наложеної на него дачини. Та староство інакше мірить фінансову спроможність о. Божейка, бо дня 23. мая прислало до о. Божейка екзекутора, який зафрантував йому залівку.

БОЖЕВІЛЬНА МАТИ ЗАРУБАЛА ДИТИНУ.

Жінка селянина Юрія Пурича з Мочар на Підкарпаттю підчас неприсутности мужа збожеволіла. Дитину свою, що просила води, порубала сокирою на кусники. Щойно кільком сусідам вдалося її втихомирити і відвести до лічниці божевільних.

КРІВАВА БОРОТЬБА З БАНДИТАМИ У ЛЬВОВІ.

На мешкання поліційного інспектора Сохи при вул. Бема ч. 12 б. напали оноді бандити в цілі рабунку. Коли Соха дістався по великих трудах до мешкання, бо двері були заставлені кріслами, найшов там трох бандитів. Один з них уже був би вбив Соху, але собака вратувала його. Тоді він зробив ужиток з оружа і тяжко зранив двох бандитів. Один раненний втік, другий вмирає в шпиталі, а третий увязнений.

ГУРАГАН В РАДЕХОВІ.

Підчас ярмарку в Радехові дня 18. ц. м. несподівано захмарилося небо над містом. Хмара закрутилася і повстав такий сильний вітер, що здер по части дахи на фільварку, а потім понісся передмістям, де цілком скинув дахи з двох домів і трох стоділ. Після того настала велика злива, так що вода замулила на добре городи. Гураган зірвався з півночи і пошумів у сторону села Топорова На Дубнах коло села Кривого пірвав одного чоловіка й жінку і мав ними кинути так сильно до землі, що повбивав обох.

НАЗИВАЄ СЕБЕ НАЙСТАРШИМ ЧОЛОВІКОМ У СВІТІ.

„Вуйко" Джан Шел, котрий живе в Грізі Крік, Леслі Кавнті, в стейті Кентакі, каже, що він святкував в суботу свої 133-тудини і що він є найстарший живучий чоловік у світі. Він каже, що він родився ще в 1788 році, коли Кентакі ще був частиною Верджінії. Його память ще добра і видить він незле. Лише його слух уже ослаб. Кождого року виїздив він на свої іменини в другі части стейту; сього року перший раз занеміг троха і не поїхав.

„ОСВОБОДИТЕЛЬ" ЧЕРНІВЕЦЬ ОТВОРИВ ТРАФІКУ.

Коли „Лев Перемишля" ген. Томаші отворив столярську майстерню в Будапешті, то кавалер ордена Марії Терези, „освободитель" Черновець ген. Герман фон Кевеш пустився на легший хліб. Звернувся іменно до уряду Гортія, щоби позволив йому отворити трафіку в Будапешті. Міністр скарбу дав йому дозвіл на це, бо ексцеленція лишився без грошей, тому що добра його в Семигороді сконфісковані румунським урядом.

ПІДВОДНА ЛОДКА ЗАМІНЕНА В КАВАРНЮ.

З Кодана доносять, що німецьку підводну лодку „Ю-20" що торпедувала „Люзитанію", перемінено на побережну каварню.

ВИНАХІД Д-Р БІСЬКОГО.

Перебуваючи у Варшаві б. редактор київської „Трибуни" д-р Біський, недавно демонстрував свій винахід, а саме електромагнетичний прилад, званий „радіо-діягноскопом". При помочі цего приладу можна означити індивідуальність особи і можна примінити при антропольогічних дослідах.

ІЗ СЕСІЇ ЗБОРУ ЛІҐИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 12. вересня. — Сьогодня виголосив довшу промову на сесії Збору Ліґи Народів Леон Буржуа, голова французької делеґації.

Він говорив про значіннє Ліґи Народів, кажучи, що Ліґа буде працювати, без огляду на те, як другі держави будуть до неї ставитись. Далі сказав він, що чув певного рода занепокоєннє ізза того, що Америка не приступила до Ліґи Народів, але скликує до Вашінгтону конференцію в справі обмеження зброєнь. Буржуа сказав на се, що Ліґа буде вирозуміла для всяких змагань других держав, а навіть для упередження. Вона вірить, що Америка стремить до тихсамих цілий що і Ліґа Народів, то є до мира і справедливости.

Вкінці сказав, що він радий, що бачить так богато американських кореспондентів.

Потім промовляв ще представник Індії, Срінваса Састрі, котрий докоряв Американцям, що не приступили до Ліґи а критикують її.

ТРОЦЬКИЙ ОГОЛОШУЄ ВОЄННИЙ СТАН В БЕСАРАБІЇ.

РИГА, столиця Латвії, 12. вересня. — Російське совєтське правительство оголосило воєнний стан в Бесарабії.

Большевицька телеграфічна агенція Роста доносить, що Леон Троцький виголосив промову в Житомирі, на Україні, в якій сказав, що він хоче мира, але як хто прийде до Росії з оружем, то червоні війска дадуть йому відправу.

МОСКОВСЬКЕ ГОЛОДУЮЧЕ НАСЕЛЕННЄ ВЕРТАЄТЬСЯ ДОМІВ.

РИГА, столиця Латвії, 12. вересня. — Голова центрального совєта, Каленін, котрий вернувся до Москви з інспекційної подорожі по голодовій области Московщини, заявив, що голодуюче населення, яке втікло на схід за хлібом, тепер назад вертається домів.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАЛИЦЯЮТЬСЯ ДО ЗАГРАНИЧНИХ КАПІТАЛІСТІВ

НАВІТЬ ГОТОВІ ПРИЗНАТИ ДАВНІ ЦАРСЬКІ ДОВГИ.

МОСКВА, 9. вересня. — Леонід Красін, совєтський комісар торговлі, сказав нині представникови американської телеграфічної агенції „Есосієйтед Прес", що совєтське правительство знаціоналізувало (перенято на державу) всі американські фабрики крім одної, іменно електричної фабрики Вестингавс над Волгою. Причиною того, казав Крассін, було се, що менаджери сеї фабрики не покинули, але зробили умову із совєтським правительством, яка на ділі означала майже тесаме що знаціоналізованнє.

Він заявив, що совєтське правительство бере вироби з фабрики Вестингавс і платить за них грішми, а фабрика платить большевикам процент у виробах.

Большевики, казав Красін, захопили на власність „держави" посідости асекураційної компанії „Ню Йорк Лайф Іншюренс Компені" і банку „Нешенел Сити Банк", але се на підставі їх посідання в Росії перед революцією. Колиб вони тепер хотіли, то „Росія" дасть їм концесії і признає власність.

ЯКБИ ЧУЖІ КАПІТАЛІСТИ ТЕПЕР ХОТІЛИ ГОВОРИТИ З БОЛЬШЕВИКАМИ, ТО ВОНИ НАВІТЬ ГОТОВІ ПРИЗНАТИ ДАВНІ ЗАГРАНИЧНІ ДОВГИ, СКАЗАВ КРАССІН.

ПОМІЧ ВІД АМЕРИКАНЦІВ УЖЕ ПРИБУЛА ДО ГОЛОДНОЇ СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ.

МОСКВА, 9. вересня. — До Москви уже прибули Фой і Мерфі, представники Американської Запомогової Адміністрації, котра, як відомо, обеднує головні американські ратункові організації. Подорож з Риги до Москви забрала їм вісім днів, отже довше, як вони сподівалися. Головною причиною проволоки було те, що лотишське правительство з держало вісім моторів і один автомобіль, на котрих була зложена пожива для ратункової акції, доки Американці не дали доказу, що пожива не буде відослана до червоної армії, але дійсно піде для голодуючих дітий.

Зі своєї чотириденної подорожи по Росії американські представники набрали переконання, що коли американська поміч має принести яку таку полекшу голодуючим Москалям, то вона мусить дійти Москалів перед зимою. Таке було переконання Американців, які їхали цілу дорогу від лотишської границі до Москви в неогрівании возі, без переводчика, з невеличким припасом поживи і папіросів.

Перший ладунок поживи, який пройде з Латви, буде висланий над ріку Волгу, де голод має бути найстрашнійший. З першу думали вислати сю поживу до міста Самари, але тепер видалося Американцям, що краще буде післати її до міста Казаня, столиці Татарської республики, звідки приходять донесення про страшний голод. Татарська Република має коло одного міліона і чверть дітий, з чого 900.000 находиться в самім Казани без поживи. Совєтський уряд кормить лише частину дітий, і то вже оголосив, що від дня 1. жовтня перестане.

Ціле нещасте сеї провінції лежить в тому, що вона не має відповідних средств перевозу. Ціла величезна губернія має всього дві зелізниці курсуючі. До зими, однак, буде можна вживати для перевозу ріки і річок, та численних лодок, бараксів, суден, моторових лодок і других річних средств перевозу, яких є подостатком на них ріках. Біда лише, що ріки замерзають вчасно, і що десь в жовтни плавба ріками буде неможлива. Тому американські представники хочуть доложити всіх сил, щоби зробити як найбільше ще перед початком зими.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МОСКОВСЬКА НАВАЛА НА УКРАЇНУ.

Московська большевицька газета „Известія" (Вісти) в числі з дня 4. серпня подає деякі образки масової утечі селян з голодуючих губерній. Межи инчим каже:

„Робітники на місци уже відчувають грізну силу піднимаючоїся переселенської хвилі. Передусім попадає в очи тип виголодного селянина з Поволжа, що плентається зі своєю худілою шкапиною через ставропільську губернію кудись за Кавказ, де кажуть „все харошо, і землі много, і урожай удался". Таких селян можна стрінути і в портових містах Каспійського моря, як в Петровську і Дерґенті, куди вони добилися якимись незаконними і невідомими дорогами і де вони збираються все більшими та більшими валявами. Їх можна видіти і на буферах зелізничих вагонів, і на порожних плятформах і на цистернах (до воження нафти), що виправляються з Росії в Баку і далі. Всі ті втікачі мруть від голоду, від холери, душать їх буфери, умирають вони від висилення. Їм ніхто помочі не дає, се мовляв „незорґанізований елемент". Зате вони представляють дуже вдячний матеріял для всяких хабарників і волоцюг. Так пропадає необхідний для советської Росії робочий матеріял."

„Тимчасом, кожда молода република (Україна, Азербайжан, Грузія і Туркестан) уважає своїм обовязком забезпечувати свою територію перед переселенниками. І як не старалися за переношенне голодних туди, якийби не був великий голод, — ні один чоловік не буде принятий без дипльоматичних переговорів і натисків."

Ся статейка „Известій" є дуже маркантним приміром большевицької душі. У них голодуючий чоловік не збуджує ніякого людяного чувства. Вони його не трактують як людину. Він їм потрібний як робочий матеріял. Їм жаль, що він виходить з Росії, як булоби жаль хазяїнови, що хтось забрав його робочого коня або вола.

Неменче цікава психольоґія російського мужика, котрий іде десь на Кавказ, чи на Україну, бо там мавляв „всьо добре, і землі богато, і урожай вдався". Хто його навчив такі річи? Хто його навчив дивитися на чужі краї, де всьо добре, де землі досить, і урожай вдався, як на своє добро, і на свою дідизну? Тут мали свою руку і царський уряд і большевицький уряд. Царський уряд навчив московського селянина, що вся Росія його, що московський народ має право і до України, і до Кавказу, і до Туркестану, і до других країв, завойованих царськими ґенералами. Царі навчили його в своїх школах, що без тих країв сама „матушка Росія" нічого не варта, що без „хахла", Татарина, Турка і других „інородців" Москвин не проживиться своєю працею. Але за царів московський мужик не міг забирати землю де вона йому видається вільною. Большевики зате навчили її забирати. Вони не навчили його, що земля на Україні потрібна українському селянинови, а земля за Кавказом потрібна Татарам. Прецінь большевики воювали і Україну і Азербайжан нате, щоби московський мужик, і московський робітник, і московський чиновник могли панувати на чужій землі. І московський мужик ідучи тепер на Україну і на Кавказ, бо там були урожаї, і там землі досить, і там „всьо харашо", робить лише те, що його від віків учили московські царі і московські большевики.

Нарікання кінцевого уступу статті про те, що Україна і другі „молоді републики" (чому вони молоді? невже Московщина старша република від України?) противляться переселенській филі, що валиться на них, є також типічне московське. І типічне московське закінчення статті, в якім кажеться, що на Україну і другі „молоді републики" треба буде робити НАТИСКИ. Які се будуть натиски, Українці уже добре знають, і вони лишень дивуються, що московські большевики потребують тепер по двох війнах робити натиски на Україну. Видно, большевицький уряд з Москви щось не зовсім певно почувається на Україні, коли він аж натиски мусить робити на Україні, щоби добитися приняття московських голодняків.

Отся стаття „Ізвестій" показує, які мотиви мали московські большевики в заводженню свого уряду на Україні. Коли Винниченко виступив зі заявою, що причиною було бажанне визискування природних богацтв України Московщиною, тоді на нього большевицькі аґенти накинулися мокрим рядном. Тепер вони сами нехотячи виявляють, що як московському мужикови сього буде потреба, то вони й „натиски" зроблять на Україну, щоби вона Москалів приняла.

ВШЕХПОЛЬСЬКА ПОХВАЛА
— ДЛЯ —
„НАРОДНОЇ ВОЛІ"
ЗА ХРУНІВСЬКУ ПОЛЬСЬКУ СЛУЖБУ.

Звісна із своєї вшехпольської заборчости і ненависти до українського народу польська ґазета **„Ґвязда Полярна"**, котра виходить в Стівенс Пойнт, Висkансин, в 36. числі, з 10. с. м. помістила статтю п. з. „Пожичка Україньска", в якій говорить про те, що президент галицького українського правительства розписав позичку серед Українців, і згори ворожить, що та позичка не вдасться.

Тій вшехпольській ґазеті не подобається, що др. Петрушевич, як вона пише, хоче відірвати від Польщі „Всходню Малопольску" і має надію, що „учціві Русіні" позички для сеї цїли не підіпруть.

Далі та вшехпольска ґазета накинулась на „Свободу" за гайдамацтво, а хвалить „Народну Волю" за „учцівосць" для Польщі.

Отсе подаємо дослівно сей уступ вшехпольської „Ґвязди Полярної", де висловлене признаннє для „Народної Волі".

Сей уступ звучить:

Prasa ruska na emigracji także rozdzielona. Za pożyczką agituje znana ze swego ducha hajdamackiego "Swoboda" wychodząca w Jersey City. Jednak inna gazeta ruska. bardzo poważna i popularna "Narodna Wola". która wychodzi w Scrantonie. jaknajenergiczniej wystąpiła przeciw zbieraniu pożyczki ukrajńskiej wsród ruskiego ludu w Ameryce. Pismo owe wyraźnie oznajmia. iż pieniądze zebrane drogą pożyczki w Ameryce przewodnicy ruscy przetrwonią na hulaszcze życie w wesołych miastach Europy. Co więcej "Narodna Wola" wychodzi z tego stanowiska. że osobne państwo ukraińskie w Galicji jest mrzonką. absurdem. w który nie wierzy nawet sam Petruszewicz. Zdaje się. iż Rusini tutejsi pójdą za głosem owego pisma i dążyć będą do pełnej zgody i porozumienia dwóch bratnich narodów. W Galicji wschodniej bezczelna agitacja hajdamacka dostała w łeb i poważni i sumienni przewódcy ludu ruskiego dążą do bratniego związku z narodem polskim; daj Boże. ażeby i w Ameryce Rusini poszli za radą uczciwych swoich i sumiennych przewódców.

В українському перекладі се вшехпольське признаннє для „Народної Волі" звучить:

„Руська (українська) преса на еміґрації також поділена. За позичкою аґітує звісна зі свого гайдамацького духа „Свобода", яка виходить в Джерзи Ситі. Одначе друга руська ґазета, дуже поважна і популярна „Народна Воля", котра виходить в Скрентоні, як найрішучійше виступила проти збирання української позички серед руського народу в Америці. Ся часопись виразно заявляє, що гроші зібрані дорогою позички в Америці руські провідники розтратять на гулятику у веселих містах Европи. Що більше, „Народна Воля" виходить з того становища, що окрема українська держава в Галичині є мрією, абсурдом, в який не вірить навіть самий Петрущевич. Здається, що тутешні Русини (себто американські Українці) підуть за голосом тої часописі та будуть стреміти до повної згоди і порозуміння двох братніх народів. У Східній Галичині безлична гайдамацька аґітація дістала в лоб і поважні та совісні провідники руського народу стремлять до братнього звязку з польським народом. Дай Боже, щоби і в Америці Русини пішли за радою своїх учцівих і совісних провідників."

* * *

Так виглядає вшехпольське признаннє для „Народної Волі", органу Українського Робітничого Союза, видаваного за гроші українських робітників.

За теперішньої редакції ґазета „Народна Воля" зійшла на то, на що впали в старому краю платені Ляхами шмати як „Руский Селянин" Витовта Демянчука, „Рідний (?) Край" Михайла Яцкова, і „Обнова" Сидора Твердохліба.

Там Ляхи не найшли української ґазети, котра би пішла на польську службу і мусіли аж самі закладати собі такі ґазети і наймати до них усяких хрунів, а тут дістали Ляхи українську ґазету, за яку платять українські робітники, і котрі не потребують у своїй ґазеті ані не повинні терпіти польської служби.

Се є дійсно сором нечуваний! Се небувалий сором, аби українська ґазета, плачена українськими робітниками, ішла на польську службу! Ще дійсно досі такого скандалу не було в Америці!

Варта зазначити, що вшехпольська ґазета якраз такісамі признання сипле для „Народної Волі" як її сестри у Львові, Кракові і Варшаві сиплють на адресу „Руского Селянина", „Рідного (?) Краю" і „Обнови".

За те, що „Народна Воля" служить тепер Польщі, вона діждалась признання яко „поважної", а її редактор Бориско також дістав признаннє яко „поважний", „учцівий" і „суменний" „пршевудца Русінуф", котрий стремить до „братнєго звйонзку з народем польскім", а самостійну Галицьку Україну вважає абсурдом. Признає навіть вшехпольська ґазета „Народній Волі" і ту заслугу, що аґітує, що гроші зібрані з позички українське галицьке правительство розтратить. Бож тут до слова Бориско таксамо пише як писав Демянчук: „Не давайте на українську виборчу аґітацію, бо пани розтратять, а вибирайте тих, котрих ваші батьки вибирали". І тоді Демянчука за таку „учцівосць" хвалили Ляхи, і тепер за такусаму „учцівосць" для польських панів, катів і грабіжників хвалять Ляхи Бориска.

Ось чого діждались американські Українці на вільній землі Вашингтона!

І ось чого від них діждався рідний край, той край, де навіть під кнутом наїзника безборонні селяни і селянки поборюють хрунівство!

Наш старий край діждався, що злочинне хрунівство плекається серед Українців в Америці за гроші українських робітників!

Та на тім не конець.

Ляхи теперішню польську службу Бориска в „Народній Волі" без найменьшого сумніву використають в Европі проти українського народу, заявляючи усюди, що: „Осьто гляньте, в Америці, на вільній землі, ґазета не видавана нами, але українськими робітниками, пише таксамо як ми кажемо, і як пише Яцків і Твердохліб".

Ляхи в боротьбі проти закутого народу Галицької України без сумніву ужиють „політики" Бориска як їди гадини проти того народу.

Бо хрунівство є більшою помочию в руках ворога аніж його армія.

Сумно, що таке можливе серед Українців, бо інший нарід того би не стерпів.

НАДХОДИТЬ ЧАС.

Галки, сичі,
Списи, мечі,
Червона, довга ніч.
Гук, блиск і кров.
І знов, і знов,
Голови падають з пліч.

Вважай, не йди!
Гляди: сліди
Кріваві, — завертай!
Вертай назад,
Тут пекло—ад,
А ти пустився в рай.

Ні-ні! Ні-ні!
Тобі, мені,
Нам всім мутиться ум.
Крівавий гріх,
Жахливий сміх,
Великий, чорний сум.

Звідкіля це?
Одно слівце
Кричав ти, аж охрип:
„Я, я, я, я,
Земля моя!" —
Попіл на голову сип!

І кайся, кай,
Що взяв, віддай!
Та не віддаш життя.
Бенькет кінчи
Мечі ломи,
Надходить каяття.

Надходить час
Для вас, для нас,
Клеймо кріваве змить.
На трупі труп
Тих трупів куп
Сто сот. Досить! Досить!

Богдан Лепкий.

ЛЯХИ ХОТЯТЬ ПОДІЛИТИ УКРАЇНЦІВ.

Подаємо статтю з львівського українського тижневника „Батьківщина" (ч. 25 з 21. серпня, 1921), в якій та часопись пише, що польські ґазети представляють найбільшим ворогом Польщі в Галичині українську інтеліґенцію, котра, як кажуть польські ґазети, стоїть на перешкоді поневоленню Галичини.

Та стаття в 4 місцях сконфіскована польським прокуратором, але мимо того кождий читач з неї побачить, що українська ґазета виявлює польську діявольську роботу на відділенне української інтеліґенції від українського селянства, а зближенне її до Польщі і її ярма.

Одначе українська ґазета „Батьківщина" каже, що ті пляни Польщі не вдались. Кромі горстки хрунів під проводом Яцкова Ляхи не здобули серед Українців в Галичині нікого більше.

Тесаме сумне явище, яке є в Галичині, є також і в Америці. Тут редактор „Народної Волі", Бориско, сповняє цілком тусаму службу, що тепер Яцків в „Рідні́м Краю", або яку передше сповняв Демянчук в „Рускім Селянині". Він цілком такусаму пропаґанду веде, представляючи, що визволення Галичини треба українській інтеліґенції, а не селянству, і явно веде аґітацію проти визвольної боротьби цілого українського народу Галичини, а в користь наїзниці Польщі.

Треба вже раз отверто сказати, що Бориско має в Галичині за собою лише Яцкова, Демянчука, Твердохліба і ще горстку хрунів, а весь народ стоїть як один проти Польщі.

Отсе та стаття ґазети „Батьківщина", яка показує на те, як український нарід в Галичині ставиться до Польщі:

В останніх часах польські ґазети щораз частійше зачинають „опікуватися" Східною Галичиною. Причини сього не тяжко доглупатися: східно-галицька рана має внедовзі прийти на дневний порядок Найвисшої Ради. Що-ж польські ґазети пишуть? Звичайно, голодній кумі все хліб на умі. Отже вони пишуть, що **причиною польських клопотів зі Східною Галичиною є українська інтеліґенція, бо вона прискаржує наставлену в Східній Галичині польську владу перед заграницею, і не пускає „почцівеґо хлопа рускеґо" в обійми польських панів. За се, пишуть польські ґазети, „рускі хлоп" ненавидить своєї інтеліґенції і хоче поза її плечима піддатися в польську кураторію. Притім вони поклйкуються на кількох війтів і на писанину видаваної за польські гроші ґазети „Рідний Край".**

Одначе мимо всіх зусиль з польського боку вбити клин між українське село і його інтеліґенцію, наші карні ряди не захитані.

(СКОНФІСКОВАНО).

Спекуляція на відокремленне української інтеліґенції не вдалася. Бо хто є сі українські інтелінґенти? Се-ж кров і кість українського села. Український інтеліґент із села вийшов і з селом звязаний найтіснійшими, бо родинними узлами. І все основою української політики було і є село. Піднесенне й скріпленне його — наша сила. Ослабленне — наш упадок.

Поляки ніколи не грішили обзнайомленнем з відносинами на Україні.

Не бачать і тої великої зміни в душі нашого села, яку принесла світова війна,

(СКОНФІСКОВАНО).

Сім літ нас ділить від хвилі вибуху світової пожежі. Нераз східно-галицькі ниви пороли рови стрілецькі, орали гранати. Нераз палали наші села. Які де тюрми не були, всюди томились наші люди. І на всіх фронтах европейської війни поносило свою неповинну жертву українське село.

Немає в Европі другої країни, яка підчас великої війни стільки пострадала би, що наша тіснійша вітчина, Східна Галичина.

В огні і бурі світового пожару дозріла свідомість українського селянина.

(СКОНФІСКОВАНО).

І саме в сій свідомости є тайна, чому український селянин після розпаду Австрії, мимо всієї перетоми злиднями на безчисленних фронтах, з такою самопосвятою і видержливостю станув під українськими прапорами.

Правда, — ми не видержали напору чисельної переваги польської армії, узброєної від стіп до голови Французами.

Та се не дивниця: чотири міліони протиставилося понад двайцяти міліонам.

В додатку ми, галицькі Українці, мусіли давати ще поміч Надніпрянській Україні проти большевицької навали.

Одначе ми не піддалися. Галицька Україна перекинула в найтяжшу хвилину за Збруч понад сто тисяч своїх синів і вони, вичерпані важкими боями і походами, найшли в собі ще на стільки сил, що пішли побідним походом на Київ. В тій думці, що зорганізована Велика Україна допоможе їм відтак визволити свою близшу вітчину.

Відрізані від світа, без ніякої помочі із зовні — не осягнули своєї цїли тільки тому, що пошесні недуги спараліжували наші полки. Не перевага ворога, не його красша збруя побідила нас!

З чотирокутника смерти на Правобережній Україні принесли орли Галицької України, яким доля в додатку не ощадила ще й польської тюрми в Тухолі, одну велику цінність: **виплекане в спільних зусиллях почуттє кровного звязку з наддніпрянським братом.**

Похід на Велику Україну завалив кордон над Збручем.

Не має тепер сили, яка могла би нас примусити плюнути на наші великі жертви на вівтарі незалежности і єдности українських земель.

(СКОНФІСКОВАНО).

КВІТОЧКА З „НАШОГО" ЗІЛЬНИКА.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Що польські часописи радіб у ложці води втопити український самостійницький рух, це нас ні трошки не дивує, бо ми привикли до того. Поляки проти нас не мають иншого оружя, лиш подлість. Але не тільки дивує нас, а й болить, що є ніби то українські ґазети, які помагають нашим ворогам у нівеченню нашої святої справи.

„Наша правда", орган українських комуністів у Відні, пише в 16. числі, з 23. липня с. р., немовто Петрушевич сподівався, що за вгашенне революції на великій Україні антанта заплатить кому Галичиною. Тепер, коли показалося, що Франція настільки звязана з Польщею, що не буде могти підперти його плянів „Галицької Републіки", його політика змінилася. Сіхдною Галичиною почала інтересуватись фірма „Royal Dutch Petroleum". Товариство це хоч з назви голяндське, в дійсности належить до Анґлії, котра тепер вживає усіх заходів, щоби перебрати контролю над галицько юнафтою. Політикам анґлійським було би дуже на руку, щоби в Східній Галичині мати якусь групу, яка творила би противагу в політиці польсько-французькій. Ту ролю потрібну для Анґлії сповняє група Петрушевича...

Отже на думку „Нашої Правди" Петрушевич являється прямо аґентом Анґлії, бо народ український у Галичині або вже загалом нічого не хоче, або хоче остатися і на дальше холопом польським, себто йти по лінії польсько-французької політики.

Ось куди вертять, аби вмовити в Українців, що Галичини не треба від Польщі відривати!

Га, що-ж, большевики заключили мир з Поляками, віддали 10 міліонів нашого народу в неволю польську, большевицьким орґанам годі інакше писати.

„Гірше Ляха свої діти матір розпинають!"

Verax.

В. Б.

ТУГА НА ЧУЖИНІ.

Коли побачу Україну —
Питаю скрізь, питаю всіх:
Коли козацьке море синє
Буде синів своїх гойдать?

Коли? У всіх, у всіх питаю!
Коли прийде до нас весна
Коли свобідно залунає
Кохана пісня голосна?

Коли в степах, як море шумних
Полине тупіт кінських ніг?
Коли зійде святе, розумне
Киньте зерно в переліг.

Коли — питаюся навколо
Та скрізь усі мовать, мовчать...
В душі нема місця для болю,
В безодню думи геть летять

І мов той хрест на роздорожу
Стою самотний у імлі,
І страшно робиться мені.
Кругом мене все тихше й
[тихше...

AMSTERDAM, N. Y.

Подається до відома всім Українцям в Амстердамі, що **в неділю, 18. вересня б. р.** відбудеться **ВІЧЕ** в справі **національної позички.** Хто є проти польської окупації Галичини, той явиться на вічу. Віче відбудеться в галі церковній по Вечірни, а Вечірня буде о 3-тій годині пополудни.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ ПІДГОТОВАВЧИЙ КОМІТЕТ:

Йосиф Руцький.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Член У. Н. Союза, Філядельфія. — Імя і назвиско кождого дописувателя „Свободи" мусить бути нам відоме, бо инакше ми дописи не помістимо. Як Ви не маєте до нас довіря і боїтеся, щоби ми Вас не зрадили, то пощо присилаєте нам свої дописи?

ДЕРЖАВНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЧИ „СВОБОДА В ЧУЖІЙ ДЕРЖАВІ“.

(Від власного кореспондента).

В одній статті одного з найвизначнійших галицько-українських діячів (не називаю імени, бо ходить мені не о імя, а о тип), писаній в другій половині 1919-ого року, знаходяться отсі слова:

„Розпад царської Росії та відтак австро-угорської монархії пробили новий шлях, щоби покласти кінець давній та нещасній боротьбі між народами сих монархій, **що не зуміли станути на висоті державного завдання: дати свободу, рівноправність та спромогу розвитку усім своїм народам**“.

Що означають отсі слова?

Що той галицько-український діяч думає, що коли-б Росія й Австро-Угорщина були „дали“ „своїм народам“ „свободу, рівноправність та спромогу розвитку“, то могли хочби на віки істнувати. Иншими словами: Що змагання народів Росії й Австро-Угорщини до державної незалежности є тільки наслідком злої політики Росії й Австро-Угорщини супроти тих народів. Коли-б та політика була инакша, а саме, „дала“ тим народам „свободу, рівноправність та спромогу розвитку“, — тоді ті народи зовсім не змагали би до державної незалежности.

* *

В „Українській Трибуні“, яка виходить у Варшаві і є органом тих громадських кругів Великої України, які стоять на становищи Петлюрівської політики союза з Польщею, появилася недавно (ч. 53 з 8. липня) стаття „Українське питання в Польщі“.

„Кілька місяців тому, — пишеться там — коли остаточно зазначилися східні кордони Польщі по мировому договору з совітами, дуже гарні думки захопили декого з послів сойму відносно Волині. Сим послам уявлялося, що політика польська на кресах волинських повинна утворити в них **культурний український Пемонт**, протягати сюди кращі українські сили, позбавлені батьківщини терором комуністів, і **привязати Волинь до Польщі** не ланцюгами насильства, а **звязком братерської згоди.** Цілком поважно виникало в сих послів запитання, чи згодився би хто з найбільш визначних і популярних діячів українських приняти посаду воєводи волинського й органiзувати адміністративний апарат з відповідною участю українських елементів“.

Далі в статті нарікається, що згадані польські посли забули ті „чудові думки“ та що польське правительство заводить на українських землях систему гнету, „сіє вітер, який раньше чи пізнійше перетвориться в бурю“.

„Українська Трибуна“ перестерігає Польщу, що така політика доведе польську державу до розпаду.

Поставивши Польщі за примір національну політику Української Народньої Републики, де всі національні меншости мали національно-персональну автономію, — в статті говориться:

„Отсе той шлях, на який мусить стати й Польща. На чолі українських провінцій Польщі повинні стояти українські воєводи, а в Раді міністрів польської Річи посполитої повинен бути міністер українських справ. Се єдиний засіб, до якого необхідно Польщі зараз, негайно звернутися, як що керовники її не бажають через деякий час опинитися в скрутних обставинах внутрішніх і зовнішніх ускладнень“.

Як бачите, думка в сій статті „Української Трибуни“ така сама, як у висше наведеній статті галицько-українського діяча.

Він писав, що Росія й Австро-Угорщина розпалися тому, що не „дали“ „своїм народам“ „свободи, рівноправности та спромоги розвитку“.

А „Українська Трибуна“ **радить** Польщі, щоб вона „дала свободу, рівноправність та спромогу розвитку“ українським землям, які завоювала, щоби зробила з них „український Пемонт“, „привязала їх до Польщі звязком братерської згоди“, — бо инакше український нарід не буде вдоволений з панування Польщі і захоче від Польщі відірватися. Перед таким наслідком польської політики супроти українського народу, перед розпадом Польщі остерігає „Українська Трибуна“ польське правительство й польських політиків.

Та сама провідна думка, яку знаходимо і в галицько-українського діяча і в „Українській Трибуні“, — тут, в „Українській Трибуні“ виступає перед нашими очима богато яснійше.

З приводу думки галицько-українського діяча треба спитати: Ну, добре, якби Росія й Австро-Угорщина були вели иншу політику, кому з сього була би більша користь: чи тим державам, які були би вдержалися на віки, чи тим народам, які ніколи не були би діждалися державної незалежности? Відповідь на се питання ясна.

Та ще яснійша вона з приводу думки „Української Трибуни“. Сей український часопис нарікає на польську систему гнету над українським народом не тому, що сей гнет шкодить українському народови, а тому, що він шкоить польській державі, грозить їй розпадом і втратою українських земель. Він, сей український часопис, дораджує Польщі таку політику, **яка на все привязала би українські землі до Польщі.**

Треба запитати: Чи се лежить в інтересі українського народу, щоби ті українські землі, які тепер Польща загарбала, на все остали при Польщі, щоби вони ніколи не відзискали державної незалежности?

Підім тим шляхом далі і порадьмо таку саму політику в українській справі Росії, Румунії, Чехії, — ну, тай будемо вічно жити під „добрими панами“ російськими, польськими, чеськими й румунськими, закинувши всяку думку про зединення й незалежність! Адже нам і так добре буде, коли тільки Росія, Польща, Чеія й Румунія „дадуть нам свободу, рівноправність і спромогу розвитку!“

* *

В останніх днях — як я вже писав про се — польські політики і польська преса заговорили про те, що єдиний спосіб задержати українську Галичину для Польщі, се дати їй широку автономію. Два краківські часописи (може й які инші) а саме консервативний „Час“ і соціяльно-демократичний „Напшуд“ заговорили навіть, що при сім треба собі брати примір, як Англія хоче полагодити справу Ірляндії.

Передруковуючи сі голоси польської преси, галицько-українська преса додає до них уваги, які свідчать про той сам напрям думки, який зазначили ми висше в галицько-українського діяча і в „Українській Трибуні“. Так прим. „Український Вістник“ (ч. 26 з 26. липня), виводи „Напшуда“ подає під назвою „Спізнене опамятаннє“. Значить, коли-б Польща була опаметалася швидше і швидше дала українській Галичині — ну, нехай буде такі права, які тепер дістане Ірляндія, — то не потребувала би боятися втрати української Галичини. Тільки так можна розуміти назву „спізнене опамятаннє“, — инакше вона не має змислу.

* *

Львівський „Вперед“, орган української соціяльно-демократичної партії, містить статтю „ППС на розпутті“ (. 118 з 24. липня), в якій обговорює відношення польської соціялістичної партії до міжнародніх соціялістичних организацій. В сій статті український соціялістичний часопис дорікає польській соціялістичній партії, що вона „в нутрі своєї власної держави, не національної, а зложеної з цілої маси народів, не вміла чи радше не хотіла сотворити Інтернаціоналу, **организації, що обєднувала би соціялістичний пролетаріят „польської републики“.**

Польська соціялістична партія взяла визначну участь в **будуванню** польської держави, в **загарбуванню** українських, білоруських литовських земель під пануваннє Польщі. Начальник польської держави Пілсудський — се давній діяч польської соціялістичної партії. Першим премієром самостійної польської держави, після воєнного розгрому Німеччини й Австро-Угорщини, був визначний діяч польської соціялістичної партії. Морачевський; за нього Польща розпочала війну з Західно Українською Народньою Републикою з цілю завоювати Українську Галичину. Підчас мирових переговорів і заключення мирового договору в Ризі віцепремієром був найвизначнійший парляментарист польської соціялістичної партії Дашинський.

І цікава річ! За все те, за будуваннє **такої** польської держави, за **загарбуваннє** українських та инших земель Польщею український соціялістичний часопис **не** дорікає польській соціялістичній партії. А дорікає їй тільки за те, що вона, коли вже помогла збудувати **таку** польську державу, помогла **загарбати** українські й инші землі під пануваннє Польщі, — що вона в польській державі, яка є **тюрмою народів**, „не вміла чи радше не хотіла сотворити Інтернаціоналу, организації, що обєднувала би соціялістичний пролетаріят польської републики“.

Подумаймо, що се означало би, як польська соціялістична партія зробила те, за занедбаннє чого „Вперед“ їй дорікає. Як би вона зібрала соціялістичний пролетаріят український, білоруський, литовський, разом з **польським** в одну организацію, то вона очевидно **відвернула би увагу українських, білоруських, литовських робітників від боротьби за визволеннє їх рідного краю зпід панування Польщі,** а звернула би їх увагу на боротьбу за **перебудову Польщі.** Иншими словами: така соціялістична организація, яку на думку „Вперeду“ повинна би утворити польська соціялістична партія, з **природи річи мусіла би укріпляти серед робітників українських, білоруських, литовських почутте польської державности.**

Инакше справи не можна собі представити. Не можна собі представити, що польська соціялістична партія збере робітників українських, білоруських, литовських і скаже їм: „Борімся разом за розбиттє Польщі на незалежні національні держави!“ А може тільки сказати: Борімся разом за перебудову Польщі!

* *

Думки, які я висше навів, походять з ріжних частий української землі, з ріжних поколінь і з ріжних світоглядів. Навів я думку галицько-українського діяча, якому буде яких 60 літ; навів думку галицького часопису „Український Вістник“, в якім пишуть люди, що їм мало що поза 30 літ; навіть думку „Української Трибуни“, в якій пишуть люди з Великої України; в кінці попри сі думки т. зв. „буржуазних“ політичних діячів чи редакцій навів думку „Впереду“, якого програмою є революційний соціялізм.

Всі ті думки мають одно спільне: що можна примиритися з чужою державою, з чужим пануваннєм, коли чужинець „дасть свободу, рівноправність та спромогу розвитку“. Автори тих думок навіть учать Поляків, як се зробити, щоби помирити український нарід з приналежністю до Польщі.

Пригадується те місце з біблії, де Жиди збунтувалися на пустині проти Мойсея і кричали: „Чого ти нас вивів з Єгипту, де ми сиділи над горшками з мясом, і завів нас сюди, де мусимо голод терпіти?!“

В тих думках, які я навів, звучить так само нота: „Дайте нам „горшки з мясом“ („свободу, рівноправність, спромогу розвитку“), а помиримося з Вашим пануваннем, не будемо змагати до незалежности!“

Я не думаю, щоби автори тих думок свідомо хотіли того, про що говорять тім думки, щоби вони свідомо хотіли проміняти державну незалежність українських земель за хочби й які широкі управнення під пануваннєм Польщі.

Ні, вони тільки — говорячи словами св. Письма — „не знають, що творять“.

А не знають тому, що вирісши в чужих державах — Австро-Угорщині й Росії — привикли до того способу думання, який проявляли в тих державах поневолені народи. Ті народи говорили: „Дайте нам національні права, а привяжете нас до себе. Ми не є ніякі бунтівники, тільки вірні піддані Габсбургів чи Романових, які хотять під їх добродійним скиптром вільно розвиватися“.

Так говорили Чехи, Поляки, Південні Славяни, Українців в Австро-Угорщині. Так само говорили Поляки, Українці й инші в Росії.

Одні з них вірили в те, що говорили. Другі — говорили свідомо неправду, думаючи: „Коли-б ми тільки скріпилися, а тоді розібємо ту тюрму народів“.

Одначе, обєктивно беручи, **всі говорили неправду.** Як тільки серед бурі світової війни Австро-Угорщина й Росія почали валитися, ті народи, які в тих державах мали найбільше прав, найшвидше звернулися проти тих держав, щоб їх розбити.

Поляки, Чехи, Південні Славяни розбивали Австро-Угорщину. А їм не було в Австро-Угорщині так зле.

Поляки й Фінляндці, яким було в Росії ліпше ніж иншим народам, найшвидше заявили, що не хотять мати з Росією нічого спільного.

На жаль треба ствердити, що Українці і в Росії і в Австрії найдовше держалися тих держав, які були їм справжньою тюрмою. В Австрії Українці надіялися на перебудову Австрії; в Росії не хотіли попуститися думки про федерацію з Росією. Так прибила їх політичну думку вікова неволя!

На основі досвіду Росії й Австро-Угорщини можна би сказати: Котрий нарід мав у тих державах більшу „свободу, рівноправність і спромогу розвитку“, той швидше звернувся проти тих держав, той швидше підняв боротьбу за незалежність у своїй власній національній державі.

Попавши знов під чуже пануваннє, українські діячі — мабуть несвідомо — вертають знов до старих думок.

Сі думки для справи національної незалежности дуже шкідливі. Ворогів вони не переконають, а тільки затемнюють національний ідеал перед власним народом.

Не біймеся, Поляки, яким в Австрії так було добре і які одначе звернулися проти Австрії, — найліпше знають, що ніякий нарід не проміняє державної незалежности за ніякі „горшки з мясом“ у чужій державі. Поляки знають, що роблять. Вони знають, що тільки неволею можна зломити духа незалежности якогось народу, — коли взагалі се можна зробити. І вони пробують. Або вдасться — або ні. Або неволя зломить український нарід і він стане вічним рабом Польщі, — або він не дасть зломитися неволею і швидше чи пізнійше скине польське ярмо.

Такі думки, як висше наведені, дуже нам шкодять. Ворог думає: „от вони вже мякнуть, вже відрікаються державної незалежности!“ І ще сильнійше гнете, щоби зробити нас ще податливійшими. А народня маса, коли чує такі думки від своїх провідників, читає їх у своїх часописях, — перейметься ними і поволи готова переміняти боротьбу за незалежність на боротьбу за єгипетські „горшки з мясом“.

В нашім теперішнім лихолітю остав нам один скарб: думка про державну незалежність, освячена кровю найліпших синів українського народу. Сю думку мусимо не тільки берегти в наших серцях, але і голосно заявляти перед світом, аж доки вона не стане дійсністю.

Вороги, які загарбали українські землі, не повинні чути від нас ніякого иншого слова, як тільки поклик до боротьби за визволеннє і незалежність.

Великий німецький релігійний реформатор, Мартин Лютер, ставши перед лицем католицького цісаря в окруженню світських і духовних католицьких вельмож, на домаганнє, щоби відрікся своєї науки, відповів їм: „Тут я свою і не можу инакше!“

Сі слова — і ніякі инші — повинні чути від нас ті вороги, що поділили між себе наші землі.

„Тут я свою і не можу инакше!“ „Стою при державній незалежности всіх українських земель і буду за неї боротися аж до побіди!“

Тільки сі слова повинні вороги чути від кождого з нас і від цілого українського народу. І сим словам повинні відповідати наші діла. Тоді побідимо.

Побідимо як самі не будемо „гасити духа“, духа нашої незалежности. А таким „гашеннем духа“ є ті думки, які мене заставили написати отсі уваги.

Гайдельберґ, 31. липня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ПОВСТАНСЬКІ ОТАМАНИ.

IV.

Отамани Правобережа.

Крім Отамана Лихо, про якого ми подавали докладні відомости в сучасний мент на Правобережу працюють:

1) Отаман Хмара, 2) Чуприна, 3) Білик, 4) Гива й инші. Ми застановімся, поки що на сих 4-ох Отаманах:

Отаман Хмара найбільше шкодить большевикам його невеликий, але добре дисциплинований й відважний відділ завжди зявляється там де большевики його менш за все чекають. Головним чином він налітає на обози ворога, розвіює охорону й захоплює не тільки військове майно але й те, що большевики награбовують. Карних загонів большевиків от. Хмара знищив безліч. Несподіваним наскоком на Фастів в середині березня Хмара розпорошив майже цілу дивізію, відбив мобілізованих, розстріляв орточека й „заграділку“ і з великою добичею зник перед самим носом Котовського.

Ми не будемо втомлювати читача описом цілого ряду дрібних, але великого значіння, як терору його наскоків иноді на дуже великі відділи большевицьких війск, але їх пересічно на місяць припадало до 8-ми і вони так тероризували большевиків, що досить пустити чутку, що в певному районі зявився загін от. Хмари, як чека зараз тих місцевостей тікало, дрібні большевицькі загони розпорошувалися, або скупчувалися у великі ударні групи, а з близчого центру в той район надсилалися великі військові сили.

От. Хмара користується великою повагою у селянського населення й тому являється особливо небезпечним для большевиків.

Тому вони намагаються ріжними засобами здискредитувати його в очах населення.

Так в ґазеті „Большевик“ ч. 341 в статті „хто такий от. Хмара, його виставляють, як чорносотенника царських часів, попа-розстригу й т. ин. Такого роду відомости подаються і в других ґазетах, в яких намагаються довести населенню, що Хмара є їх ворог.

З огляду, що от. Хмара, як довідалися з певних жерел вже немає на сьому світі. Він був зрадницьки розстріляний частинами от. Лиха (большевики досягли свого), то щоб обілити чесне й геройське імя самопожертваного борця за визволення батьківщини подаемо точні відомости, що до його особи.

От. Хмара — псевдонім. Дійсне його призвище Гадзаковський Іполит Якрович. До революції він служив старшиною в 311 Кременецькому полку, а з часу національного руху, невагаючися він заявив себе Українцем і служив в армії У. Н. Р., де командував вартовим загоном. Товариші по службі знають його, як чесну і рішучу людину, вірного сина рідного краю. Під час відступу війск У. Н. Р. за Збруч, Іполит Яковлевич залишився в тилу большевиків й вів уперту партізанську боротьбу, без передишки й підпадаючи дуже часто під велику небезпеку.

В сій боротьбі небіщик і життя своє положив. Український народ не забуде свого героя й помяне його в історії своєї визвольної боротьби.

Отаман Чуприна, Білик, Гива і Підкова — се отамани, які керують невеличкими загонами, які склалися з рештків, повстанців, які залишилися на Гайсинщині з великого відділу от. Якубенка, що відступив до Румунії і там здав зброю.

Сі загони невеличкі в 20—50 душ. Загін от. Чуприни мішаний з кіннотчиків і піхоти, загін от. Білика виключно піхота, загін Гива виключно кіннотчики, а загін Підкова складається переважно з „дезентирів“ від большевицької мобілізації.

Алеж праця всіх сих отаманів строго координована й тому один от. доповнює другого.

Так от. Чуприна спеціялізувався „бити по хвосту“, се значить, коли проходить значний відділ большевиків, то Чуприна робить засядку, пропускає головні сили й направляє несподіваний удар на „хвіст“, себто на арієрград, головним чином на обови, і штабні частини. Звичайно сей удар має успіх: захоплюється обоз, а часто й дехто з командирів й впливає деморалізуюче на військо, яке (бували випадки й великі частини, непр. полк) кидає зброю й кидається в ростіч.

Особливо сі операції корисні, коли відділ повертається з переведення „разверстки“.

Отаман Білик має фахом несподівано відвідувати базари, ярмарки чека, продкоми й т. и.

Отаман Гива спеціялізувався на „демобілізації“. Маючи дуже рухомий відділ з кіннотчиків, от. Гива береться, головним чином, за напади на конвої, які відправляють на залізницю партії мобілізованих селян і спішними наскоками „деморалізує“ мобілізованих. Крім того він не брезгує нападами й на сі валки теж переважно з мобілізованими. З окрема от. Гива відбиває обози з реквізованим майном і стягненого розкладкою.

От. Підкова, через своїх відпоручників шкодить самому переведенню мобілізації й веде звичайну партізанську боротьбу.

Відділи малі й тому їх успіхи, при детальному розгляді окремих нападів не значні й про них мало чого можна сказати, але в ті свої вони приносять стільки шкоди для большевиків, що останні примушені в райони діяння перерахованих отаманів, тримати великі сили. Так на Гайсинщині по селах большевикам ввесь час приходилося тримати цілу червону козачу дивізію і 12 піхотних дивізій.

З таких значних подій треба відмітити напад 8 козаків отам. Гиви на цілий полк. Напад був в с. Гинча, було вбито 9 большевиків, захоплено 4 підводи зі зброєю.

В середині травня всі сі отамани разом з от. Лихом ходили добувати Білу Церкву.

Білу Церкву взяли, але потім були примушені її залишити. От. Лихо, насягнутий большевицькими силами не далеко від Білої Церкви мусів приняти бій з ворогом в 20 разів більшим.

В сьому бою, хоч і тяжкими для большевиків втратами, він був розбитий і примушений зараз переховуватися по великих лісах, поки не збере певної скількости повстанців і не загоїть втрат.

Охрименко.

ДОПИСІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Віче в справі позички національної оборони Східної Галичини.

Вже на пару тижнів перед вічем гомонів голос по нашій громаді, що на 28. серпня Центральний Комітет устроює віче в справі помочі в боротьбі о незалежність Східної Галичини.

Два тижні перед вічем місцевий парох, о. Ващишин, заголосив в церкві, щоб наша громада приготовлялася на віче, на котре прибуде делеґат Галицької Місії у Вашінґтоні, др. Л. Мишуга.

Нарід ходив, готовивсь до великого народного свята і всюди, куди хто не пійшов, то все чути було голос про 28-го серпня. Але так, як по всіх місцевостях, так і в нашій не брак кацапської сволочі, ославлених мальчиків без штанів. Від самого проголошення віча мож було зауважити гадячу роботу тих мальчиків, бо вже на тиждень перед вічем показали хвоста: появились плякати з виясненнем, на що ті галицькі бонди мають іти і хто їх збирає, та взивали нарід, аби ніхто ані цента не дав „галицьким панам".

Коли в нашій місцевости появилися ті гадячі відозви, наш Комітет скликав спеціяльні наради, на котрих запала ухвала, щоби вже раз зірвати з українськими хуліґанами, слугами Лейби Бронштайна, та щоби їм вступ на віче заборонити. Припоручено о. Ващишиному заголосити в церкві, щоби большевики не важилися вступити ногою на галю. Але у наших большевиків ні встиду ні розуму.

День 28. серпня гарний, погідний. Година 2.30 пополудни. Досить обширна церковна галя зачинає виповнюватися по самі береги. Кількох мальчиків, зібраних під галею, просять цивільну міліцію Центрального Комітету, щоби їх на віче впустити, а вони будуть заховуватися спокійно. Та вся та просьба придалася чортови на патинки. Цілий тузин кацапської сволочі мусів вертатися домів.

Зближається трета година. Входить на галю др. Л. Мишуга. Чути привитаннє оплесками. Пять мінут до третої. Предсідатель Центрального Комітету Д. Братусь, отворив віче відповідною промовою, в якій коротким словами пояснив ціль віча, як також причину, чому на се віче не впущено кацапів. Відтак сказав присутним, що на наше віче прибув гість в особі д-ра Л. Мишуги, нотім пояснив потребу і значінне українських бондів і заявив, що ми повинні робити те, що роблять другі народи, як Чехи, Поляки Айриші і инші. Його промову нагороджено довгими оплесками.

Після того хор під проводом дірiґента п. Димитрова відспівав гимн американських Українців („Гей за морем"), а посім предсідатель покликав на секретаря віча К. Шевчука, а на секретарів до виповнювання декляраций на бонди І. Кисіля. М. Рудого, Г. Гринів і І. Дмитрука. Коли згадані секретарі заняли свої місця, предсідатель попросив о. Ващишина, щоби він виголосив вступне слово Наш парох у своїй одногодинній промові перейшов усю боротьбу українського народу загрівав нарід до витривалости і завізвав, аби кождий по своїй змозі купив бонд української держави. На останку представив вічевикам д-ра Л. Мишугу, за що зібрав нагороду грімкими оплесками.

По промові о. Ващишина на привіт д-рови Мишузі хор відспівав пісню „І свитає і смеркає". Відтак предсідатель Братусь попросив прибувшого гостя до виголошення реферату.

Коли лише др. Л. Мишуга появився на естраді, ціла галя загула грімкими оплесками на знак привитання. Др. Мишуга привитав присутних в імени братів і сестер у старім краю і в імени галицького правительства. Своєю двогодинною промовою він неначе поприковував своїх слухачів на гали: не було чути ані одного шепоту, ані одного поворушення. Здавалося, що кождий слухав би палких, горячих, золотих слів день і ніч. Слава Тобі, бідна галицька Мати, що викормила нам таких могучих, умних і мовних Січовиків! Не умре наш нарід з такими провідниками!

По скінченню промови д-ра Мишуги наступила добровільна жертва на покритте вічевих коштів, а відтак ріжні запити. На кождий запит кождий діставав влучну відповідь, аж встає оден перекінчик тай зачинає плести про змарнованне гроший Комітетом. Та заки предсідатель зміг дати поясненнє, що се питанне є не на місци, в одній хвилі мальчик опинився за дверми.

Після того наступило списуванне людий, охочих до купна бондів. Потребу купування тих бондів пояснив ще раз о. Ващищин і просив людий, аби вони сповнили свій горожанський обовязок супроти свого рідного краю.

Предсідатель запитався, чи може ще хто хоче щонебудь до річи запитатись, але ніхто не давав запитів, тож він піддав під голосованнє отсі резолюції, які однодушно ухвалено:

1. Ми, Українці міста Рочестер, признаемо позичку національної оборони Східної Галичини і зобовязуємось як найліпше її поперти.

2. Даємо повне признанне правительству Петрушевича в його боротьбі за незалежність Галичини. Ми домагаємося вести боротьбу так довго, поки український нарід не буде увільнений з польського ярма.

На руки президента Гардінґа вислано отсю резолюцію (по англійськи):

Пять тисяч Українців у Рочестер на своїм вічу, яке відбулося дня 28. серпня 1921 в церковній гали під числом 303 Гудсон евеню, ухвалили слідуючу резолюцію до американського правительства:

Ми, Українці, поселені в Рочестер, апелюємо до американського правительства, щоби воно допомогло Українцям Східної Галичини видістатися на волю з польської окупації, і домагаємося, щоби правительство сього краю визнало свобідну републику Західної України.

На кінци предсідатель заголосив, аби всі делеґати Центрального Комітету та представники всіх місцевих братств і товариств, а також усі ті, котрі цікаві ще щось поговорити в присутности д-ра Мишуги, зійшлися до тоїсамої галі на 8-му годину вечер.

Віче закінчено відспіванням гимнів „Ще не вмерла" і „Не пора".

Не від річи тут зазначити, що один з наших громадян, М. Паньків, закупив 100-доляровий бонд. Честь і слава такому патріотови! Коби таких більше!

Д. Братусь, предс. віча
К. Шевчук, секр.

ПОЛЬСЬКИЙ ДОВГ В АНГЛІЇ.

Канцлер Великої Британії подав в письмі до полковника Вілле виказ довгів европейських держав в Англії. Між иншими Польща винна Англії 70.690.000 фунтів стерлінгів, що значить 2 ф. ст., або 17.000 марок на одного мешканця Польщі.

ЛИХО ВІД НОВИХ КОРДОНІВ.

Зелізничий двірець Бренер, який до війни належав Австрії, а нині належить Італії, сими днями згорів до щенту. З сусіднього місточка Ґрісу була поспішила пожарна команда ратувати двірець, та італійська кордонна варта не пустила її через кордон: хай, мовляли, двірець згорить, а чужих гасити пожежу таки не пустимо.

НОВИЙ МАГОМЕТ.

Серед Татарів Казанської ґубернії, в Росії, зявився новий Магомет, який примусово вже „навернув" до Ісляму коло 20.000 Христіян. Кучі Селімов — так зветься новий пророк — торгував досі хлібом і до 40 літ не обявлявся, але перед кількома місяцями він роздав своє добро й замкнувся в своїм шатрі. Там він пробув три місяці в пості й молитві, а тоді виступив прилюдно, як пророк Магомет, і став на чолі фанатичних мослемів. Своїм атютантом Селімов має якогось швайцарського механіка (!). Почались напади на християнські села, які здобувались і зуйнувались. Людности Селімов залишав її власність лише під умовою, що вона прийме магометанство. Новий Магомет забрав з тих сел кілька сот молодих дівчат і пороздавав їх своїм прихильникам, причім швайцарський адютант дістав аж 12 дівчат. Сам Селімов живе аскетично й має лише одну жінку, дочку якогось шевця з Казані.

У війску Селімова панує зелізна дисципліна. Коли хто прокрадеться, хоча-б на дрібницю, то з нього з живого здирають шкіру або-ж його голого привязують до хреста й віддають комашні на поталу.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. „Вільна Україна", від. 152, повідомляє, що мітінґ відбудеться в 8-мій годині вечером в середу, 14. вересня, в гали церковній при Корт стр. На порядку нарад справа позички на визволенне Галичини. Неявившийся член або урядник заплатить кару 50 цнт. — В. Сидорович, предс.; Г. Дідоха, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. „Укр. Січ", від. 170, повідомляє, що чвертьрічний мітінґ відбудеться в 8-мій годині вечером в суботу, 17. вересня, в гали церковній при ул. Сусекс і Ґрін. На порядку нарад є дві головні справи, котрі мусять бути полагоджені. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $2.00. — М. Цаповський, предс.; П. Мелень, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Буковина", від. 14, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в 8-мій годині вечером в суботу, 17. вересня, в гали У. Н. Дому під ч. 317 Іст 6-та улиця. На порядку нарад є дуже важні справи до полагодження і справа позички свободи. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник 50 цнт. — М. Гунька, пр.; М. Ставчанський, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 6-тій годині вечером в суботу, 17. вересня, в гали парафіяльній. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження, тож проситься прийти всім як оден. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — П. Стецик, предс.; В. Колодрубець, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 7-мій годині вечером в суботу, 17. вересня, в гали Укр. А. Горожан під ч. 822 Френклін стр. Проситься членів, аби явилися на тім мітінґу, бо є важні справи до полагодження. — С. Чорномаз, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 42, повідомляє, що триквартальний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 18. вересня, в гали Укр. Нар. Дому під ч. 148 Гоп Аве. На порядку нарад справа позички українських бондів, справи братські і вибір нового предсідателя. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Т. Скоробогатий, предс.; М. Мельник, секр.

ВІЛКЕСБЕРИ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє, що триквартальний мітінґ відбудеться о 3-тій годині пополудни в неділю, 18. вересня, в гали парафіяльній під ч. 635 Н. Рівер стр. На порядку нарад буде звіт з трох місяців. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — І. Винник, предс.; Г. Ґулька, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Николая, від. 175, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о годині 12.30 пополудни в неділю, 18. вересня в гали парохіяльній при Кліперт Аве. На порядку нарад справа позички національної оборони Східної Галичини. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник $1.50. — П. Пошивак, предс.; Д. Макара, секр.

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 3-тій годині пополудни в неділю, 18. вересня, в гали Ф. Салаєвського під ч. 809 Гесс стр. На порядку нарад є дуже важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Н. Гаврилів, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 47, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 7-мій годині вечером в пятницю, 23. вересня, в гали парохіяльній при Скат стріт. Проситься всіх членів прийти на сей мітінґ, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — Т. Стасюк, предс.; Ф. Барсук, секр.

ФРЕНКФОРТ ГАЙТС, ІЛЛ. Повідомляється членів бр. св. Михаїла, від. 166, що братські мітінґи перенесено з першої неділі місяця на неділю трету. Прошу всіх членів на се уважати! Таксамо подаю до відома, що на місце уступившого секретаря Михайла Кондрата вістав вибраний низше підписаний. — І. Балігроцький.

МУСКІҐОН ГАЙТС, МІШ. Тов. „Просвіта", від. 131, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в суботу, 17. вересня, о 6-тій годині пополудни, в домі Прокопа Сабадаша під ч. 1527 Мітіней евеню. Подбайте, Товариші раз за своє товариство і зійдіться всі на той мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Не забудьте привести з собою хоч кількох нових членів до У. Н. Союза, бо се є справедлива і совісна наша орґанізація, котра нікого в біді посеред дороги не оставляє. Подбаймо ми трохи ліпше за У. Н. Союз і за наше товариство „Просвіту", бо се лежить у нашім власнім інтересі. Ті члени, котрі довгують до нашої товариської каси, нехай собі добре запамятають, що та каса є вже порожна. Шість чи сім членів не можуть без кінця і міри за всіх платити. Отже хто на тім мітінґу всіх своїх довгів не сплатить, сей буде безусловно суспендований, а в наслідок того стратить усі права до всяких запомог і до посмертного. Не забудьте, що се вже послідна осторога! — П. Дембоґурський, секр.